

O Kainovi, o hříchu a o Boží vůli

text: Gn 4,23-24 a Mt 18,20-22

j+5 4.10.2015

čtení: Gn 4,14-15

písně: 442 Svítá 364 158 621 582

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a všechno a taky člověka. Tahle věta není z dějepisu a nevypovídá nic ani o tom, z čeho jsme vyrobeni a jak: ta věta je něco jako vyznání a říká, že nejvyšší (zcela bez konkurence) je Bůh a člověk to má vzít na vědomí a nemá si hrát na to, že je taky bůh (protože není). O tom jsou první dvě kapitoly v Bibli.

Kapitola třetí vypráví, jak si to člověk přece jen vyzkoušel, jaké by to bylo, kdyby i on byl bůh a kdyby tudíž mohl všechno, co by chtěl (protože tak si to lidi představují, že Bůh je někdo, kdo může všechno). Tak si to zkusili, ale nedopadlo to: když se člověk snaží být víc než člověk (když chce být třeba nadčlověk), nestane se božím, nýbrž nelidským, a to není totéž. Člověci z toho usoudili, že je doba zlá, a zalezli nazí do trní (nic příjemného). A lekli se, že kde se sejdou dva nebo tři, tam aby se měl jeden před druhým raději na pozoru, protože nikdy nevíte...

Kdyby je viděl doktor, konstatoval by, že jejich tělesné funkce fungují, jak se patří, ale aby se tomu dalo říkat život, něco tomu schází. Diagnóza: hřích. Hřích není jeden zlý čin, hřích je podhoubí, jež plodí cosi nejedlého, ne-li jedovatého. „Človče, kde jsi, kam ses to dostal?“ zeptal se Bůh, aby si člověk uvědomil, jak na tom je. Jenže už bylo po ráji.

Tak do toho jsme se narodili. Do života, což je prosím nádherný dar, ale ráj to není. Ale pořád platí, co zaznělo na začátku Bible: že není člověku dobře samotnému. Je mu líp, když na život není sám. Jenže i s tím je potíže (když člověk není sám) a o tom je v Bibli kapitola čtvrtá.

Člověk (v provedení muž a žena) si pořídil potomky. Byli dva. Jednomu se vedlo líp, druhému hůř a ten, co se mu vedlo hůř, jmenoval se Kain, to neunesl. Asi se nechal užírat závistí a pocitem křivdy, nevím. Vím jen, jak to vyřešil: špatně. Prostě se svého bratra zbavil. Moc nevěděl, jak to Hospodinu vysvětlí, až bude Ábela hledat, tak zkusil zatloukat.

“Copak jsem tu od toho, abych dohlížel na bráchu?” zeptal se Kain Hospodina kapku podrážděně a nutno uznat, že měl vlastně pravdu: není tu od toho. “Možná bych se měl o bratra víc zajímat, Bože, to uznávám, ale andělem strážným mu rozhodně nebudu. A odpovědnost za jeho štěstí na mě laskavě neházej. Nestojím o to, aby se pak na mě vymlouval, až něco zkazí. Pěkně každý sám za sebe!”

Zní to srozumitelně a kdyby Kainův brácha nebyl tou dobou po smrti, možná by se podle toho i řídil. Jenže už po smrti byl a stalo se to Kainovou rukou. Na zem vstoupilo prokletí a Kaina si vzalo na starost jako prvního (my ostatní budeme následovat). Jak se s tím Kain srovná? Doklepe to do důchodu pod tíhou toho prokletí? Nebo to bude jinak?

Před nějakým časem – to ještě brácha žil, ale už šel Kainovi na nervy (ostatně Hospodin mu šel na nervy taky, protože jednal jinak, než Kain čekal) – před nějakým časem Hospodin Kainovi řekl: “Co to do tebe vjelo? Poslyš, nerozhodneš-li se pro dobro, hřích se ti uvelebí ve dveřích a bude čekat, až se někam hneš, že půjde s tebou. Stačí hvíznout a všude tě doprovodí. A jak rád!”

“Hřích ve dveřích,” pomyslí si trpce Kain, ale nahlas neříká nic. “Hřích ve dveřích, a jak já k tomu přijdu? To otec a matka to tak podělali, že je vyhodili z ráje. Copak za to můžu, jací byli a jak mě ovlivnili? Copak za to můžu, že jsem geneticky zavšivenej? Nemůžu a jiný prostě nebudu.”

Nebo budu? (To neříká Kain, to už dodávám já.) Pod jakým vlivem vlastně jednáme, co nás vede? Geny? Výchova? Prostředí? Okolnosti? Všechno dohromady, nebo nic z toho?

Kain se dopustil vraždy a to se neobejde bez následků. Ten, kdo podlehe nenávisti a těžce někomu ublíží, nedojde pokoje. Budou ho pronásledovat výčitky, strach z pravdy, strach z vlastní minulosti, strach z lidí, nakonec možná i strach ze sebe samotného.

Kain už ví, že jeho vina je větší, než je možné odčinit. Už zjistil, že si moc nepomohl, když tu baskervilskou bestii, co číhala ve dveřích, odvažoval z řetězu. Jenže už se stalo, je pozdě a Ábelovi život nikdo nevrátí. “Aj, vyháňš mne dnes ze země a před tváří tvou skrývati se budu... a přijde na to, že kdo mne nalezne, zabije mne,” povídá Hospodinu vyhnanec-uprchlík Kain a je z toho cítit rezignace a zoufalství.

Teprve na tomto místě do toho bezútěšného příběhu vpadne to, čemu říkáváme Boží vůle. Další zabíjení nebude. Ne že by Kain nezasloužil trest – zaslouží, ale Bůh nestojí o to, aby v našich vztazích měla zrovna smrt hlavní slovo. Právě proto, když se mluví o Boží vůli a spravedlnosti, říká se jí milost nebo milosrdenství.

Lidi si dělají o Bohu všelijaké představy. Jaký je, jak všechno ví, všechno vidí, všechno řídí, nedopouští žádné zlo... To je první krok. Pak přichází druhý, totiž rozčarování, že Bůh ty představy nějak nesplňuje – jenže proč by měl splňovat představy, které jsem si o něm utvořil zrovna já nebo vy nebo někdo jiný z lidí? Bible o Bohu mluví opatrněji, v přirovnáních, podobenstvích a v příbězích – mluví třeba o tom, že cena lidského života je v Božích očích veliká a že se život (a nejen ten můj) musí chránit. A že se za to všechno někdy platí šíleně vysoká cena a vůbec to nebývá jednoduché.

Kain se dopustil vraždy a teď se bojí, aby ho taky někdo nezabil, leč Hospodin ho zaštitil: Hrozba sedmeronásobné pomsty tě bude chránit, Kaine.

Za nějaký čas se Kain oženil a založil rodinu a jeden z jeho potomků, jistý Lámech, si jednou svolal rodinu a povídá: „Dobře poslouchejte, co vám teď řeknu: Hospodin slíbil, že Kain by byl pomstěn sedmeronásobně, ale já, já rovnou sedmdesát sedmkrát!“ Kohosi totiž zabil, jak rodině sděluje, no a co: tak jsem zabil, no.

Kain, když zabil, pochopil, že sám už teď nemá právo na život, ale Bůh mu jej ponechal. To Lámech se Bohu leda vysmívá a obrní se zlobou bez hranic. Kdyby na něj někdo sáhl, vykoleduje si vyhlášení války, jatka a hromadný hrob.

A teď si dopřejme pohled z druhé strany, totiž co na to praví Boží vůle. Přišel jednou Petr za Ježíšem a prý: „Pane, kolikrát vlastně máme odpustit, když se proti nám někdo proviní? Že by až sedmkrát?“

„Ne sedmkrát, ale až sedmdesátkrát sedmkrát,“ odpověděl Ježíš. Vida, už je tu ta číslovka zas, ale jinak: Kdo by se obořil na Lámecha, se zlou se potáže, Lámech ho rozcupuje na sedmdesát sedm kousků. Zatímco ten, kdo narazí na Ježíše, má stejně velikou šanci na odpuštění.

Zkuste si ty dva přístupy k životu a k vině porovnat: co chce Bůh, a kam to rozjel Lámech.

Že by křesťané měli být cosi jako slaboši, kteří si dají všechno líbit? To sotva. Vrah Kain si od Boha musel vyslechnout soud (až potom mohl žít dál). A Ježíš, který takhle mluví o odpuštění, dovedl přece převracet stoly v chrámovém nádvoří a pohádat se s pokrytci, co mrzačili víru. Uměl bouchnout do stolu, když něco bylo špatně. Dělali to tak před ním i proroci, když se právo jen krčilo v koutě, mocní zneužívali síly a kvetlo pokrytectví. Takže utápnutí slaboši ne, ale ochotni odpustit, to ano.

Teď by to chtělo připojit ódu na odpuštění, jak pěkně se s ním žije – jenže odpuštění je docela dřina: dá to přemáhání, někdy je riskantní... A přece je to dobře. Ježíš k tomu dodal podobenství o člověku, který už ví, že všechno dostal od Boha a nemusí mu to platit – jenže vzápětí potká kolegu, chytí ho pod krkem a že prý na něm nebude škodný a nic mu nedaruje. Není to podobenství o penězích a o dluzích: je o čistém srdci, z něž Bůh vymetl otrocké trápení, jenže ten člověk si ho hned zas zaneřádl. Bůh mu z duše vymetl mříže, a už jsou tam zas. Koupil si nové a teď v nich trčí.

Adam, Eva, Kain, Lámech – a ráj je ten tam, život je složitý, strastí nepočítaně. Ti to dopracovali! Teď, v jednadvacátém století, jsme tu my, čteme si jejich smutný příběh a chodíme světem s předsevzetím, že my už snad budeme žít čistě a Bohu pro radost, leč tušíme, že to nebude jen tak. Tušíme správně – tak dobře poslouchejme, jak z toho maléru ven, v Bibli se o tom říká tohle: když Ježíš umřel na kříži, umřel místo vraha Barabáše. Umřel – neviný – na popravišti jako Ábel, a my kainové žijeme dál. Štvanci hnání hříchem, a přece pod ochranou Boží milosti. Přesně to je křesťanská víra: spolehnout se na Boží milost.

Tak tohle je Boží vůle: Vše odpuštěno, balvan ze srdce. Kolikrát? Třeba sedmkrát denně, litujeme-li zla, které děláme. Nemusíme před Bohem skrývat, že jsme se provinili a že jsme zase šlápli vedle. Ví to. Odpustil (a zaplatil za to šíleně velikou cenu).

Díky, Bože, že odpouštíš naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. Amen.